

Lukemisia Suomen Rahwaalle,
Wiipurista.

II.

Satuja,

Th. Friman'ilta.

1. Aaltojärweläiset.
2. Rasion Kirkon Rakentaminen.
3. Kuninkatar Semiramis.
4. Kiittämatöin.
5. Hasael.
6. Uskollisuus.
7. Beduini.

Wiipurissa, 1849.

J. Cederwaller poikineen.

A. F. Cederwallerin kustannuksella.

Imprimatur:
I. U. Wallenius.

Sa'ut.

Satu*) on ajateltujen tapausten luonnollisin ja yksinkertaisin sanallinen kuwaeleminen eli kertoeleminen. Jokaisen luonnon helmassa elelewän kansan suussa säilyy mielensä näyte — sa'ut. Niin kauan kuin ihmisen järki pysytteleikse luonnollisessa tilassansa, walistuksen waikutuksitta, niin kauan myös ymmärryksensä ei ulotu etemmäksi silmänsä näköä, ja kaikki, mikä on sitä ulompana, näyttäikse hänestä ouoksi, kummaksi, luonnottomaksi, waan ei kuitenkaan woi-mattomaksi; kertoelmansa siitä pukeikse sa'ulliseen pukuun, ehkä hän itse pitää sen toentapaisena. Waan niin kohta kuin ihmisen mieli ylenee, ymmärryksensä walistuu, silloin luonnottomuuella ja kummalla ei ole enempätä perää, waan kaikki hän pyytää asetella luonnolliselle kannallensa, ja silmissänsä sa'ulla ei ole toentapaista perustusta ja kunnollista arwoa, mutta muuttuuwat mitättömiksi, joutawiksi loruik-

*) Satu merkitsee yhtä kuin s a a k k u n a (selitetty Ruotsalaisesta sanasta s a g a) ja k a s k u.

si, ja muistista kaotettawiksi. Lausumme toistukseksi otamme kaikkein raaemmat ja tärkeimmät ihmiset, esimerkiksi Austraalilaiset, jotka eiwät ole vähäkän saaneet tunteaksensa walistuksen woimaa, ja heijänki ymmärrys synnyttelee kauneita satuja; ja wastahakaan kaikkein walistuneimmat ihmiset, esimerkiksi oppineet Europalaiset, owat peräti muistitansa kaottaneet satunsa, jotka löytywät säilytettyinä ainoastaan raa'an kansan suussa, joka niitä hauskak-sensa raskaista päiwällisistä töistä päästyänsä, rakastaa kertoella, sillä ajalla kuin walistunut kansa kestit-sä käypi ja korttia lyöpi, muka aikansa kuluksi.

Kyllä kaiketi sa'ut eiwät ole mitättömät ja walistuneiltaki unouksiin jätettäwät, waan owat suuresta arwostaki ja säilyttämisen ansaitsewatki, jos otetaan waariin niiden vaikutuksista ihmisen sanallisen ajatuksen juoksun teroittamisessa, ja älynki herättämisessä; sillä eiwätkö suurimmat nerot niinkuin **Shakespeare, Byron, Lessing** ja moni muu, ole intoutuneet satuja lukeissaan, ja niistä nestettä imeneet ja perustuksia hankkineet suurille kirjateeksillensa. Wieläpä usian ummikko Suomalaisen ymmärrys nyt-ki pysyy kummissa ja luonnottomissa, ja kertoelman-

sa niistä on satu. Paljaita satuja ovat esimerkiksi Kalewalan runotki, ja muut sentapaiset Laulut, joi- ta nykyaikana niin ahkerasti kokoellaan, waan itse haasti-sa'ut, joista runolliset syntyiwät, owat Suoma- laisiltaki oppineilta unoutetut, pitäen niitä mitättö- minä, ehkä toesperään niistä milt' ei suurempi woi- to olisi kirjallisuuellemme, kuin runoista. Niin kauan kuin kirjallisueltamme puuttuwa omituiset, Suo- malaiset, sa'ut, niin kauan myöski ei meille synny omituista mielle-kirjaisuutta (kaunis- eli huwikirjali- suutta), erinomaittain Suomalaista mielenjuoksua ja jutelmaa kirjallisissa teoksissa.

Jokaisen sa'un perustuksena on tapaus, joko luon- nollisessa tahi luonnottomassa muo'ossa. Näytiksi tä- hän suomennamme, omien puutteessa, pari wanhan- aikuista satua eli tarinaa. Ne owat otetut Jesuitin Maesseniuksen kirjoituksesta, joka on painettu **Pa- laestra Dramatica'n** nimityksellä, Kölnin kaupun- kissa, 1657 wuotena. Yksi näistä on luonnollisessa, mutta toinen luonnottomassa pu'ussa.

I:nen Satu.

Aaltojärweläiset.

Ennen kuin Suomalaiset joutuivat Paapeinsa waltaan, eleliwät he wapaina awarassa maassansa, joka ulottui Urali tuntureista Itämereen, Obi wirtaan ja Hartsin wuoriin, ja Pohjais jäämerestä Mustaan ja Kaspian merehen — niin lawia oli muinais Suomalaisen maa-ala. Kotoisessa elämässsä heillä oli walti'aana oma luonnollinen järkensä. Jokainen talon isäntä oli kuningas ja rajatoin waltias talossansa ja pereessänsä. Keskinäiseksi kansakäymiseksi ja yhteisen waaran estämiseksi yhistyiwät likimmäiset talot ryhmiin, ryhmät kylihin, nämät pitäjiin ja pitäjät kihlakuntiin; ja jokaisesta näistä oli walittu mies, jota nimitettiin wanhi m m a k s i. Koska yhteistä neuwottelemista tarwittiin, niin kokoontuivat milloin wanhimmat, millon taas kaikki talonisännät käräjiin, ja jos sattui wihollisia wastusteltawaksi, tahi kaukaisille maille lähetettäväksi, niin walitsiwat keskuu'estansa etewämmät ja woimakkaamat itsellensä esimiehiksi wainoteillä, tahi muissa waa-

rallisissa retkissä, joissa tarwittiin monta urosta yhteen ja miehen älyä käytelleiessä. Senlaisia esimiehiä muinais-suomalaisilla oliwat Kalewa, Wäinämöinen ja muut, joista muisto on meilleki säilynyt wanhoissa kansamme runoissa.

Näinä Suomalaisien sankari- ja wapa-aikona asui awaran Aalto-järwen pohjaisella suunnalla, he'elmälisellä saarella, mahtawa Karjalaisien kihlakunnan wanhin, Walamoinen, uros suuresta su'usta. Walomoinen oli ankara sankari so'issa, wiisas neuwoissa.

Walamoisella oli wäkirikas talo, waan oma pe-reensä pieni: naisensa Eukko ja tyttärensä Impi. Talossansa oli monta orjaa, mi oli so'asta saatu, mi weloista tuotu. Kaikkea oli kyllä Walamon saaren isännällä, waan itse oli wanha, Eukko i'ähtynyt, Impi wähäikäinen. Immellä oli suloinen sulho, soria Sortawainen, nuori Newaisen poika, jota päiwä päiwällä uoteltiin sotaretkiltänsä Walamon saarelle tulemaan, neitiä kosijoimaan ja kotihinsa Sortawallaan wiemään.

Kowaksi lykyksi tuli Walamon saarelle Tuoniennen sulhoa; wei Ison ja Emon Tuonelaan. Yksinän-

sä jäi Impi kotihinsa suremaan. Isännuu'en talossa waltasiwat pahankuriset orjat; Immesta arpaa heit-
teliwät kenen omaksi joutuisi. Impi yksin surressan-
sa, näkee itsellensä tuhon tulewan, joutusasti juoksee
rannalle, työntää pienen purtensa weteen, täyttä
wäkeänsä soutaa sel'älle.

Kohta julma joukko näki Immen pa'ossa olewan,
samassa rientiwät neitoa etsimään, läksiwät tyttöä
tawoittelemaan.

Jo Impi näkee itseänsä turmion tapaawan, paha-
laisten pauloihin joutuwansa; pelko sy'äntänsä säri-
sytti, waara woimia lisäsi. Mut' pahalaisetki yhä li-
keneewät. Hä'ässänsä Impi itkuhun purskahti, alkoi
Ukkoa, Yli-Jumalaa, rukoilla awuksensa tulemaan,
waarasta wapahtamaan:

”Oi Ukko. Yli-Jumala,
Hattarojen hallitsia
Tule turwaksi minulle,
Awukseni armas Luoja!
Tapa tuimat muo'ollasi,
Kurikalla kultasella,
Jot' en jou'u juoniloihin
Pahan pauloihin pakahu.

Jos et tuho turmioita,
Tapa tappajan sukua,
Niin menehyn mierukka,
Kuollo korjaapi katalan, —
Neu’o neittä, waara estä,
Pahan pauloista pelasta: —
Missä piilen piika parka,
Lewon löy’än orpo-lapsi;
Wierenenkö mie wetehen,
Waiwun walko-waahtoiseksi,
Wainko mennen männitköhön,
Manalan omaksi maa’un? —
Tule Tuoni turwakseni,
Katalaa korjaamaan
Isoni sulo-siwulle,
Emoni oman mukahan.”

Heti kuului ihana ääni kirkkaassa hiljaisessa il-
massa, ikään kuin kanteleen soitto:

”Elä itke Impyeni,
Walittele waikiasti;
Elä kostoja kokota,
Tappoloja toiwottele:

Kosto kuoleman kokema,
Pahalaisten palkitsema;
Tappo tuhmien tekemä,
Wainomiesten murhaelma;
Elä wiere sie wetehen,
Waiwu walko-waahtoiseksi
Wetelä wetinen wuo'e,
Waahti on wähawaranen,
Elä mäne männikköhön,
Maan Manalan omaksi —
Manalassa maat syöwät,
Männikössä sie mätänet. —
Ei oo tuoni turwanasi
Sua sieltä ottamassa;
Ei oo suotuna sinulle,
Olla isosi siwulla;
Eikä kanneta, koponi,
Sua emosi mutahan:
Sull' on suotu onni suuri,
Elo pitkä ennustettu.”

Impi tuli rohwaistuksi, wakuutettu pelastuksensa, tie'on halulta woitettuna kysäsi ihana ääniseltä ilmassa oli'alta:

”Kukas olet kultueni,
Kuka ilmassa olia?
Ootko Onnetar omani
Toiwon tyttö taiwosessa,
Joka onnen annat mulle
Elon pitkän ennustelet?”

Suloinen ilman ääni wastaeli lempi’ästi:

”Olen Onnetar iloinen
Ilman impi, luonnon lempi
Hywän, hellän haltiatar,
Kapo kaunisten kuninkas,
Jok’ en anna omiani
Lemmon luomien omaksi.”

Nyt rupesi Immen pursi joutusammasti juoksemaan; waan kuin neiti tunsu woimansa wähenewän, niin pistisii pursineen lahteen piilemään. Lahen pohjukassa, rannikolla, sattui seisomaan sotainen pursi. Nei’on sy’än säpsähti ilosta: — Pursi ei ollut wieras — se oli sulhon pursi. Sortawainen oli tulemassa Walamon saarelle, neien haentaan, waan mänö matkallansa poikkesi aluellensa halmeitansa katsomaan.

Sortawaisen mieli musteni kuullessansa pahankuristen orjien kunnottomia neuvoja ja käytöksiä; heti lähti neitensä keralla kotihinsa, miettien kowasti kostaaksensa pahat Walamois wainaan palweliat.

Immen ajajat eiwät äkänneet neien piilopaikkaa, he souiti e'elleen. Sortawainen kohta näki hei'ät. Nähty'änsä kowan kostajan purren pahalaiset hätäntyiwät. Tuskissansa he paniiwat maalle. Sortawainen hei'an perästä; Impi ummon miemona purressansa. Liki rantaa päästy'änsä, Newaisen pojan pursi sattui kiween, Lempo autteli omiansa, jotta rupesi wuotamaan, orjat rupesiwat jättämään, he pakeniwat maalle. Pääsi Sortawainenki kuiwalle; pienoisen puron luona saawutti pahalaiset, tässä hei'ät waara tapasi. Newaisen poika kuritti hei'ät — tappoi kauhuilla kalwallansa. Koko tämän koston ajan Impi ei ollut eläwä eikä kuollut. Nyt Sortawainen elwytti neitinsä, paransi purtensa, ja meni morsiamensa keralla kotihinsa, jossa Impinensä eli onnellisesti monta monuista wuotta, kaikilta kunnioitettuna ja hywänä piettyinä.

Kohta kotihin tultu'ansa, käwi Sortawainen saarella tuhoamassa jäännökset orjat, jotka oliwat uotte-

lemassa kumppaneitansa neien keralla, eiwätkä ehti-
neet kosta wälttää. Walamon saari jäi autioksi, sin-
nes, kunnes sen waltasiwat Wenäläiset.

Tämän tarinamme perustuksia löytyy tänäki päi-
wänä: Walamon saari löytyy nytki. Suloksi nimi-
tetään jokaista, miehekästä naista; Immeksi jokais-
ta, kaunokaista, hyvänlaatuista tyttöä. Sortawa-
la wieläki on paikallaan. Newaisen nimi alkaa ol-
la unohtumaisillaan: Newaisen järweksi kutsuttiin
toisinaan Aaltojärweä, jonka Wenäläiset ristiwät
Laatokaksi, josta Newajoki nytki juoksee Suomen
mereen. Lahtea, jossa Impi löysi sulhonsa, kutsutaan,
muistoksensa, Impilaheksi, josta sai koko pitäjä ni-
mensä. Purowaaran kylä, Impilahen pitäjätä, Sor-
tawalaan päin muistuttaa paikkaa, jossa waara tapasi
pahankuriset orjat.

II:nen Satu.

Raision Kirkon Rakentaminen.

Suomessa Ristin-uskon lewittämisen alulla, Raision pitäjän talonpojat päättiwät pitäjän kokouksessa, ensimmäisenä päiwänä Toukokuuta, rakentaa kiwisen Kirkon, ja pyysiwät hengellistä isäänsä etsimään taitawaa pykmestaria. Pappi, ehkä kuinka halasi toimittaa pitäjäläisiensä hurskaan pyynnön, ei tietänyt mistä wois saaha Kirkon rakentajan. Niin yhtenä kauniina kesä-iltana, huoltunut tästä ajatuksesta, uupunut kauallisista käwelyksistänsä, istahti kiwelle liki suurta maantietä. Hetkeesen istuttuansa lähestyi häntä hywästi werhoitettu matkamies, ja kysyi:

— Sanokatte, olkaatte niin hywät! onko tästä wielä kaukana pappila? Minä sain kuulla, että Raisiolaiset aikoowat rakentaa uutta Kirkkoa, ja sentähän mielelläni tahtosin nähä heiän Kirkkoherraansa.

Pappi wastasi: — minä olen se sama, jota te tahotte nähä. Mitä te tahotte?

— Minä olen kaukaisista maista matkustawainen pykmestari, ja tahallani teen Mikkelin päiwäksi kun-

non Kirkon, huotawasta hinnasta, lisäsi wieras.

Ihastunut pappi pyysi häntä luoksensa, pappilaan, ja piti häntä hyvänä, kuin piispaa. Pyk'mestarin nimi oli niin outo, ettei pappi millään konsteilla saanut sitä sanoneeksi. Toisena aamuna pappi näytti pitäjäläisillensä Kirkon kuwan ja piirroksen, jonka rakentaja oli heti tehnyt, ja ilmoitti hinnan mitä hän waati teoksestansa. Pitäjäläiset suostuiwat kaikkeen mitä pyk'mestari waati. Senjälkeen wieras meni etsimään itsellensä apulaisia ja työmiehiä.

Muutaman päivän perästä tuli hän ainoastaan yhden miehen keralla. Pappi, tyytymätöinnä ajan jousten menettämisestä, kysäsi wihaisesti: — Koskas tuleewat apulaisesi? Wieras wastasi kylmästi: — Ee on minun asiani. Minulle on kylläksi yhessäki työmieheessä. —

Toen perään, tämä ihmeellinen mestari itse kantoi kaikki tarpeet, ja kutoi seiniä, mutta apulaisensa takoi yöllä ja päiwällä pajassa. Työ kulki kauhean kiihuusti, ja kirkko Syyskuuksi jo oli walmis, pait' sisäpuolisia kaunistuksia. Kummastunut pappi wihtoin ymmärsi, etteiwät kirkon rakentajat olleet oikeat ihmiset. Hän aikoi mennäksensä yheltä wanhalta ys-

täwältänsä neuoa kysymään, miten pitää käytteleä tällaisessa tapauksessa.

Warain aamulla, Mikonpäiwän aattona, pappi läksi pitäjänsä kaukaiseen kylään ystäwällensä, ja jutteli hänelle kummallisesta kirkon rakentamisesta. Se uskotti hänen, että kirkon pykääjät oliwat pahalaiset, ihmisen wartaloon pukeineet, saahaksensa pitäjän hopiaiset rahat. Waan, me teemme heille kokkaisen, niin he eiwat saa rahoja, joita niin haluaawat. Wälttämättömästi meidän pitää saaha tietää heiän oikeat nimensä: jos ne kerran tuleewat tietyksi, niin heiän woimansa meidän ja kirkonki ylitse katoaa; pitäjäläiset säilyttääwät rahansa ja saawat kirkon — ilmaiseksi. Rauhoitettu palasi pappi illan suussa kotiinsa, waan astuen ajatuksissaan ystäwänsä sanoista, eksyi, ja ei ennen huomannut sitä, ennen kuin pimiä ilta tapasi hänen synkässä salossa. Kotwan turhaan etsittyänsä tietä, täytyi hänen jäähä saloon, päiwän waloa wuottamaan. Puolen yön aikana pappi hawahtui rääkywästä lapsen huuosta, joka hänellen ikään kuin olis kuulunut yläältä wuorelta. Huuon perästä kaikui törkiä waimon ääni, toruen lasta, joka ei lakannut huutamasta, tämän ohessa kuului kolke — kätkyen

liikunnasta; waimo tukahuttaaksensa lapsen huutoa, alkoi suurella ja kolkolla äänellä laulaa:

Killi tekee Kirkkoa,
Nalli takoo nauvoja
Rikkaassa Raisiossa
Pitäjässä paraassa.

Lapsen huuto ja laulun kolkko-ääni, kauheasti kaihkuivat salossa. Pappi ensin säikähti tästä parkunnasta ja huuosta, waan sitte hywin ihastui, kuulleen Raision Kirkon rakentajain nimet: yhen olewan Killi, toisen Nalli. Hän arweli, että tämä waimo, uskottawasti, oli waimo, mutta itkewä lapsi poika yhelle heistä! Koska itku ja laulu wähittäin waikeniwat, pappi uuestaan nukkui, ja hawahtui taas wasta päiwän walelessa.

Aamulla warain pappi kiirehti kotiinsa — sillä oli Jumalan palwelus toimitettawana. Ensin kuitenkin poikkesi katsomaan uutta kirkkoa, se oli melkeen walmis: rakentajat oliwat katolla, johon kiinnittiwät eräitä kaunistuksia; työnsä kulki hywin joutuisasti; waan kuin käwiwät pystyttämään ristiä katon harjalle, nytpä ei enemppää käsissään työ sujunut — risti

alituusaan putoili käsistänsä. Woimattomuutensa ristintin pystyttämisesssä, vielä enemmän wakuutti papin arwelua, että kirkon pykääjät eiwät olleet oikeita ihmisiä, waan pahalaisia, joita hän taisi karkottaa ristin merkin tekemisellä ja heiän nimiensä ääntämisellä. Pappi teki ristin merkin rintaansa, ja kiljasi:

Pois Killi Kirkoltani!

Pois Nalli nauloiltani!

Samassa rakentajat muuttuiwat suuriksi haukoiksi, hirmuisella huuolla nousiwat ilmaan ja häwisiwät pimeihin pilwihin.

Tämän onnellisen tapauksen jutteli pappi pitäjäläisillensä, jotka samana Mikkelin päiwänä pyysiwät häntä wihkimään Kirkkoa.

Kohta sen perästä kuului pitäjissä lähellä Turkua, että eräs kuleksiwa Jättiläinen saattoi yhteisen pelon koko sille tienouelle. Ne jotka näkiwät tätä hirwitystä, sanoiwat, että se oli korkeampi korkeinta honkaa, hänen yllänsä oli harmaa wiitta ja selässänsä, säkin sisässä, kantoi hirmun suurta kiweä. Kulkien sywimpien merien ja järwien yli wesi ei ylettynyt saappajensa yli. Haastettiin myöski, että hän joka paikassa

kyseli tietä Raision pitäjään, kuhun hän kulki kosta-
maan Raisiolaisille Kirkon rakentamisesta määrätyn
rahan maksamattomuuttansa. Jättiläinen tahtoi sär-
keä uuen Kirkon, kiwellä joka oli selässänsä, etteiwät
Raisiolaiset iloitsisi petoksestansa.

Raisiolaiset kauhistuiwat tästä sanomasta, he me-
niwät neuoittelemaan papillensa, joka arwasi, että se
Jättiläinen ei ollut mikään muu, kuin Killi. Pappi luu-
li paraaksi waaran estämiseksi taiwuttaa Killin akan
pitäjäläisiin puolelle. Tämän tähän läksi hän salolle
etsimään akkaa, ja koittelemaan taiwuttaa häntä wie-
hättämään jollain kompeella pahalaista pois Raision
pitäjän rajoilta. Tuskin löysi sen paikan, jossa hän yöl-
lä kuuli lapsen itkun. Louhen suussa hän äkkäsi wan-
han, ruman, hirmun suuren waimon liekuttawan las-
ta, joka makasi suurista kiwistä ku’otussa kätkyessä.
Papin kysymykseen: eikö hän olekki woimallisen Kil-
lin waimo, ja eikö hän ole mitä kuullut miehestänsä,
ruma akka wastasi: että hän tosin on pahalaisen Kil-
lin akka, waan ei ole miestänsä siitä ajasta asti näh-
nyt, kuin se otti rakentaaksensa Raisiolaisille kirkkoa.
”Uskottawasti, lisäsi akka, tapahtui tahi tapahtuu hä-
nen kanssansa joku onnettomuus; sillä lapsi lakkaa-

matta itkee, ja minä en woi häntä wiihyttää. Killin pitäsi jo ammoin olla kotona. Hän wähä pitää huolta akastansa ja lapsestansa. Ehkä hänellä on paljo kulta ja hopiata, niin siitteni pakottaa minua kärsimään wajautta.”

Pappi jutteli eukolle miehensä kummallisesta Raision kiwi-kirkon rakentamisesta ja ilmoitti waaran, jota uhataan Raisiolaisille, pyysi häntä jollain tawalla wiehättämään pahalaista pois Raision pitäjstä. Päätteeksi pappi lupasi pahalaisen eukolle. Ärtynyt Killin akka ei huolinut papin sanoista; waan kuin se antoi hänelle muutamia kulta rahoja, luwaten wielä enemmän antaa, hän wiimein suostui miestänsä wiehättämään Raision tieltä, niin ettei Killi milloinkaan enempätä tulis Raisioon. Eukko wei kätkyen makaawan lapsen keralla luolaansa, sen suun tukkesi suurilla kiwillä, ja itse läksi kulkemaan.

Kerjäläis-ämmän haamussa hän alkoi kerätä kylistä wanhoja kuluneita wirsuja ja taittuneita airoja. Kooten suuren röykön wirsuja ja airoja, hän läksi meren rannalle; täältä sai wanhan weneen. Täyttäen weneensä wirsuilla ja airoilla, läksi Killin eukko wesitse miestänsä tawoittamaan, jonka tapasi lahella, seis-

massa ween pinnalla, hirmuinen kiwi selässä. Nähtyänsä akkansa, Killi sanoi:

— Hywä, kuin tapasin sinun; tahon mennä Raision pitäjään, waan en löyä tietä. Minä sären kirkon, jonka tein sentähen kuin pitäjäläiset eiwät maksaneet minulle rahoja. Kyllähän sinä tieät tien sinne; niin näytä minulle, se lyhyin.

— Sinä hywin erehyt, jos luulet täältä löytäväsi tien Raision kirkolle; se on täältä hirmun kaukana, monen tuhannen wuoren ja järwen takana. Minä nyt paraikaan tulen sieltä, sillä luulin löytäväni sinun Raision kirkolta. Katsos kuinka paljo wirsuja minä kulutin, kulkeissani röneekköjä, wuoria ja saloja myöten, ja kuinka paljo airoja särin, soutaissani järwien yli.

Killi hämmästyti ja sanoi:

— Jos Raisioon on niin pitkä matka, niin en tahto kauempata kantaa senlaista kuormaa: minä löyän toisen tämänlaisen kiwen liki kirkkoa, jolla sen sären. Killi tempasi kontistansa kiwen ja lähätti sen lähellä olewalle rannalle.

Näin, kertoo muinelma, pahalaisen waimon wiekkauella tuli tärwiöstä pelastetuksi pahalaisilta raken-

nettu Raision Kirkko.

Killin kantelemaa kiweä wielä nytki näytetään Ruissalon (Runsalan) saaren rannalla, joka on lähellä Turkuu.

Killin kiwi näöstään on suuren, rewäistyn kal-
lion muotoinen. Talonpoikainen kansa nimittää si-
tä kontti-kiweksi. Salmea, hywin kuuluisata sywyyel-
tään ja suurilta aalloiltaan, nimitetään ”konttikiwen
salmeksi.”

III:s Satu.

Kuninkatar Semiramis.

— Kaikista waimoistani, lausui Assyrian Kuningas Ninus Semiramille, rakkaampata sinua syämelleni ei ole yhtään. Ketä woi werrata kauneuteesi? Sinun täh-
tesi kieltäsin kaikki, mitä minulla on.

— Ajattele perään, Kuningas, mitäs sanoit! wasta-
si Semiramis. Jos minä täytän hywäkseni sinun laupi-
aan sanasi?

— Tapahtukoon tahtosi! ainoastaan sinä rakasta
minua; muista, minä en kestään huoli.

— Sitämyöten, jos minä rukoilisin, niin sinä kar-
koittasit kaikki waimosi ja rakastasit minua yhtä? Mi-
nä yksinäni olisin puolisosi, jakasin kerallasi waltasi,
olisin Assyrian Kuninkattarena?

— Kuninkattarena! etkös sinä ole Kuninkatar, et-
kös sinä wallitse itseä Kuningasta sanomattomalla
kauneuellasi?

— Ei, ei, ei, tempasi ihana Semiramis: nyt minä
olen ainoastaan rakastettu orja. Minä en wallitse, mi-
nä ainoastaan rakastan. Koska jotain käsken, minua
ei totella sinun luwattasi?

— Ja sinä luulet, että wallita on niin mieluista?

— Mm, jaa! sille on mieluista, joka ei ole koskaan wallitsemista kokenut.

— Mitä? Etkös taho kokea, olla muutaman päivän minun siassani?

— Pia warasi, Kuningas! elä tarjoo liijan paljoa.

— O, ei! sanoi rakkauelta voitettu waltias: Minä taas kysyn sinulta, tahotkos tulla yheksi päiväksi Assyrian waltiattareksi? Jos tahot, minä suostun.

— Ja kaikki, mitä minä käsken, tulee täytetyksi?

— Jaa! Yheksi päiväksi minä annan sinulle waltani ja kultaisen waltikkani.

— Mutta, koskas sinä annat?

— Jos tahot, niin huomena.

— Hywä, sanoi Semiramis, ja kallisti päänsä Kuningaan olkapäälle, niinkuin ihana neito, joka anoo anteeksi pientä mielentekoansa, joka tuli täytetyksi hänen tahtonsa mukaan.

Toisena aamuna, Semiramis kutsui kaikki piikansa, ja käski waatettaa itseänsä miten waan woi komiammasti. Päässänsä oli kruunu kalleista kiwistä. Tämänlaisessa pu'ussa hän tuli Ninuksen eteen. Hänen kauneustansa heltynyt Ninus, käski waltakun-

nan Neuonantajat kokoontumaan waltakunnan saliin, ja tuotti säilytys-huoneesta kultaisen waltikkansa. Hän astui saliin, taluttaen Semiramista käestä. Kaikki laukesiwat maahan Kuninkaan eessä, mutta hän saattoi Semiramin kuninkaan istuimelle, ja käski hänen istua. Senjälkeen käski alammaistensa noussa, ja ilmoitti heille, että heiän pitää totella Semiramista koko päiwän, kuin itse Kuningasta. Tämän sanottuansa, hän otti kultaisen waltikkansa, antoi sen rakkaansa käteen, ja sanoi: — Kuninkatar! annan sinulle ylimäisen wallan merkit; ota ne ja käske. Kaikki tässä omat orjasi, ja minä itse olen palweliasi koko päiwän. Ken ei toimita tahtoasi, rankaise häntä, niin kuin tottelematointa Kuninkaan käskylle.

Tämän sanottuansa, Kuningas notkisti polwensa Semiramin eessä, mutta hän naurusuulla ojensi hänelle kätensä. Senjälkeen käwiwät Kuninkattaren ohitse kaikki howi-herrat, ja jokainen wannoi uskollisesti toimittaa Kuninkattaren käskyt. Koska tämä meno loppui, Kuningas terwehti häntä ja kysyi, kuinka hän osasi säilyttää kaiken tämän ajan senlaisen yksitotisen ja jalon katsannon.

— Sillä ajalla kuin he antoiwat lupauksen minua

totella, wastasi Semiramis, minä ajattelin mitä jokaiselle heistä kärkeä. Minulla on valta ainoastaan yheksi päiwäksi, ja minä käytän sen hyväksi.

Kuningas naurahti näille lauseille. Semiramis näkyi kauniimmalta, rakkaammalta kuin muulloin.

— Katsokaamme, sanoi Kuningas hänelle, kuin sinä kauemmin wirkasi toimitat. Minlaisista käskyistä alat?

— Lähestyköön istuintani Kuninkaallinen Kirjoittaja, lausui korkealla äänellä Semiramis.

Kirjoittaja lähestyi; kaksi orjaa asettiwat pöytäisen hänen eteensä.

— Kirjoita, sanoi Semiramis: ”Kuoleman uhkauksella käsketään Babylonian kaupungin Päämiestä antamaan wirkansa tämän käskyn tuojalle.” Kääri tämä paperi, paina Kuninkaan sinetti ja anna minulle! Kirjoita vielä: ”Kuoleman uhkauksella käsketään howin orjien Peräänkatsojata antamaan wirkansa sille, ken tuopi hänelle tämän käskyn.” Kääri se, paina Kuninkaan sinetti, ja anna minulle! Kirjoita nyt: ”Kuoleman uhkauksella käsketään Babylonian muurille kootun sotawäen Päämiestä antamaan wirkansa tämän käskyn tuojalle.” Kääri se, sule sinetillä ja anna tänne!

Hän otti nämät kolme paperia, ja pani ne sisäl-
lensä. Kaikki howilaiset hämmästyiwät, itselle kunin-
kaalle käwi kummaksi.

— Kuulkaatte! sanoi Semiramis: kahen hetken pe-
rämästä käskettä kaikkien waltakunnan wirkamiesten tu-
lemaan luokseni, lahjojen keralla, niin kuin on tapana
uusien Kuningasten astuessa waltakunnan istui-
melle; mutta illaksi walmistettakaan pito. Nyt kaikki,
menkääte! Kerallani jääkään uskollinen palweliani
Ninus. Minä tarwitsen neuoittelemista waltakunnan
asioista hänen kerallansa.

Koska kaikki meniät, Semiramis sanoi hänelle:
— Näetkös, kuin minä osaan pelata Kuninkatarta.

Ninus naurahti.

— Kaunis Kuninkatar, wastasi hän, te wallitsette
kuin ei woi paremmin. Waan jos palwelianne rohke-
nee kysyä teiltä: mitä tahotte tehdä kolmen walmiste-
tun käskyn kanssa?

— Minä en olisi Kuninkatar, jos minun pitäsi tili-
tehä töistäni. Kuitenki sanon sinulle, mikä minun sii-
hen kehoitti. Minä tahon kostaa kolmelle wirkamie-
helle, joita uhkaawat nämät käskyt.

— Kostaa. Mutta — mintähen?

— Ensimmäinen, Kaupungin Päämies — on yksisilmäinen kummitos, ja aina säikäyttää minua, koska sattuu vastaan; toista, orjien Peräänkatsojaa, en kärsi sentähän, kuin hankkii sinulle kauneita piikoja; kolmas, sotajoukon Päämies, liian usiasti keskouttaa iloni ollakseni kerrallasi.

Tämä vastaus, jossa oma rakkaus sekauntui liehakoitsemisen kanssa, sulatti rakastuneen Ninuksen.

— Hyvä! sanoi hän nauraen. Kolme ylimmäistä Wirkamiestä waltakunnassa owat jo wirkaheittona, ja oikein kunnollisista syistä.

Sillä wälillä tuliwat howilaiset lahjoinensa. Ken toi kalleita kiwiä, ken — alempi wiraltansa — kukkaisia ja heelmiä; yhet orjat, joilla ei ollut mitään, tuliwat ainoastaan kumaruksenensa. Heiän seassa oli kolme weljestä, kaikki wielä nuorukaiset, he tuliwat Semiramin keralla, Kaukasian tienoilta, ja pelastiwat hänen karawaninsa hirmuisen tigerin karkauksesta. Koska he astuiwat istuimen siwutse, hän kysyi:

— Mutta eikös teillä ole mitään antaa Kuninkattarelle?

— Ei mitään, eres elämätä, wastasi ensimmäinen kolmesta weljeksestä, Sapiiri.

— Ei mitään, eres miekka Kuninkattaren vihollisia wasten, sanoi Artabani.

— Ei mitään, eres ihmettelemistä, jonka saattaa Kuninkattaren läsnä oleminen, lausui Assari.

— Orjat, sanoi Semiramis, kaikista howilaisista te kolme teitte minulle kalleimmat lahjat, ja minä en ole kiittämätöin teitä kohtaan. Sinä tarjosit minulle miekkaa vihollisiani wasten; ota tämä käsky, wie se sotajoukon Päämiehelle, joka on leirissä Babylonian muurein ympärillä! ja sinä näet, mitä hän sinulle tekee. Sinä tarjosit minulle elämäsi warjelukseksi; anna tämä käsky Kaupungin Päämiehelle, ja olet näkewä, mitä seuraa. Mutta sinä, Assari, lahjoit minua ihmettelemisellä, jonka saattaa sinulle läsnä oloni; wie siis tämä käsky howin orjien Peräänkatsojalle! ja olet näkewä, mitä tulee.

Ei milloinkaan Semiramis ollut näin iloinen, näin riemuinen, näin ihanainen, ja ei milloinkaan Ninus ollut häneen näin mieltynyt. Ihanaisuutensa Kuninkaan silmissä ei silloinkaan tummennut, kuin käski leikata kaulan orjalta, joka ei kerinnyt niin kiirusti toimittaa käskyänsä.

Huolimatta tästä mitättömästä asiasta, Ninus waan

haasteli Semiraminsa kanssa, kunnes lähestyi ilta, ja sen keralla komia pito. Semiramin saliin tultua, orja antoi hänelle lautaisen, jossa oli rangaistun orjan pää. ”Hywä! sanoi hän katsellen sitä; aseta tämä pää kartanolle seipään nenään, kaikkein nahtäväksi, ja ole sinä siellä, että ilmoittaisit jokaiselle, että se, jonka pää tämä oli, wast’ikään oli eläwä, waan ei totellut sanaani, ja samassa oli kuoleman oma.”

Pito oli tosin komia: herkullinen pöytä oli valmistettu ryytimaassa; Semiramis vastaan otti orjallisia wieraitansa Kuninkaallisella jalouella ja armolla; hän lakkaamatta haasteli Niinuksen keralla, ja osoitti hänelle suurimman kunnian. ”Sinä olet ulkowaltakunnan Kuningas, sanoi Semiramis, ja tulit minua terwehtimään. Welwollisuuteni on terwehtyksesi tehdä sinulle mieluiseksi.”

Koska annettiin ruoka, Semiramis suotten pani wieraat istumaan ei arwon mukaan. Ninus pääsi alimmaiseen pöyän päähän. Hän ensimmäiseksi nauroi tätä Kuninkattaren mielentekoa, ja kaikki howilaiset, seuraten hänen esimerkkiä, murisematta tottelivat Kuninkattaren tahtoa. Wiereensä istumaan pani Semiramis kolme weljestä Kaukajsiasta.

— Owatko käskyni toimitetut? kysyi hän weljeksiltä.

— Toimitetut, oli wastauksena.

Pito kulki riemuisesti. Yksi orja, tottumuksesta, antoi ensin Kuninkaalle, ja Semiramis käski orjaa piiskata witsoilla. Hänen huutonsa sekautui wierasten naurun kanssa. Kaikki riemastuiwat. Se oli leikin teko, jossa jokaisella oli oma pelinsä, koska wiina antoi vielä enemmän iloa. Semiramis nousi korkealta istuimellansa ja sanoi:

— Herra! Waltakunnan säästö herra luki minulle nimestön niistä, jotka terwehtiwät minua tänä aamuna lahjoilla, noustuani waltakunnan istuimelle. Kaikista howilaisista ainoastaan yksi herra minulle ei mitään antanut.

— Kuka se oli? kysyi Ninus: hänen pitää rankaistaman kowemmalta tawalla.

— Se herra — olet sinä itse! Mitä sinä lahjoitit Kuninkattarelle tänä aamuna?

Ninus nousi istuimeltansa, ja nauru suulla sopautti Kuninkattarelle jotain korwaan.

— Kuninkatar on häwäisty orjalta! huuahhti Semiramis.

— Syleilen polwiasi, saneli Ninus: anna minulle anteeksi, kaunis Kuninkatar, anna anteeksi!

Senjälkeen sanoi Kuningas hänelle hiljaan:

— Jopa olis aika lopettaa tämä leikki.

— Niin sinä tahot että hylkääsin waltakunnan istuimen? sanoi Semiramis: Waan ei, minä wallitsen wielä kaksi hetkeä.

Hän tempasi kätensä, jota Kuninkas suuteli.

— En anna anteeksi, sanoi hän kowalla äänellä, senlaista käytöstä orjalta. Walmistai kuolemaan, järetöin!

— Sinä mieletöin lapsi, sanoi Ninus, yhä seissen polwillansa, leiki itselles, jos tahot, waan katso kohta loppuu wallituksesi.

— Ja sinä et suutu, sopotti Semiramis, siitä, mitä minä tuossa paikassa käsken?

— En suutu, wastasi Kuninkas.

— Orjat! sanoi Semiramis korkealla äänellä, otta-
kaatte kiini tämä mies — tämä Ninus.

Ninus nauroi, antaisii orjien käsiin.

— Saattakaatte häntä linnan kartanolle, walmista-
kaatte kaikki hänen kuolemaksi, ja wuottakaatte käs-
kyjäni.

Orjat tottelivat, ja Ninus nauraen meni linnan kartanolle. Siellä näkiwät he tottelemattoman orjan pään. Semiramis tuli nastaalte. Ninus sallei sitoa käntensä.

— Kiirehi linnaan, Sapiiri, sinä, Artabani, jouu nopeasti sotawäen luokse, mutta sinä, Assari, warjele kaikki linnan portit!

Kaikki nämät käskyt oliwat annetut sopotuksella, ja wiipymättä tuliwat täytetyksi.

— Kaunis Kuninkatar, sanoi Ninus leikkisällä äänellä: nyt ollaan waan loppua wajaalla! — teeppä kiireemmin päätös!

— Tapahtukoon tahtosi, wastasi Semiramis: — Orjat, — kuolema on esissänne, — hakatkaatte.

He tottelivat. Ninus tuskin kerkesi huuahattaa, päänsä pyörähti sillalle, huuliltansa ei wielä häwinnyt viimeinen nauru.

”Nyt minä tosin olen Assyrian Kuninkatar, kiljasi Semiramis: ja hukkukoon jokainen orjani Ninuksen tawalla, ken tohtii olla tottelematoin käskyilleni!”

(Surma hepo suisita, wahingoksi waimon walta).

IV:jäs Satu. Kiittämätöin

Korkea sukuinen Wenetsilainen, Witalis oli kerran jahissa, ja putosi hukan hautaan. Hän oli siellä kokonaisen vuorokauen; ja woitta arwata hänen hirmunsa ja hätänsä. Hauassa oli pimiä. Witalis juoksenteleli nurkasta nurkkaan, löytääksensä jotain juurta eli oksaa, ja sen awulla kawutaksensa Jumalan waloon; waan hän kuuli erinäisiä ääniä sekalittain — sihisemistä, ulwomista, winkumista, — että oli kuolla hirmusta, ajaisii nurkkaan, jo wuotteli kuoleman kauhistawaisimmassa tilassa. Toisena aamuna kuuli hän jonkun menewän hauan ohitse, ja alkoi huutaa surkeimmalla äänellä:

— Auttakaatte! auttakaatte! nostakaatte minua täältä, minä hukun!

Talonpoika, joka sattui ohitse menemään, kuuli huuon. Ensin säikähti, perästä tointuen, meni hauan portaalle ja kysyi: — ken siellä on?

— Onnetoin jahtimies, wastasi Witalis: minä olen jo täällä ollut kotonaisen vuorokauen. Jumalan tä-

hen, pelasta minua! Auta, weliseni, en säästä palkintoa. . .

— Mitä woin, sen teen, wastasi talonpoika.

Nyt Masatsio — niin kutsuttiin häntä nimeltä — otti sirpin wyöltänsä, leikkasi aika paksun oksan ja sanoi jahtimiehelle:

— Kuuleppas: minä lasken hautaan ka tämän oksan, kiinitän sen seinään, ja wielä itse käyn pitämään, mutta sinä tartu häneen, kawu häntä myöten; ja niin pääset luolastasi.

— Hywä, sanoi Witalis: pyyä mitä tahot; en mitään sinulta kiellä.

— Minulla ei ole mitään pyytämistä, wastasi talonpoika: mut' minä kohta nain, niin anna mitäs tahot morsiammelleni!

Tämän sanottuansa, Masatsio laski oksan hautaan; se kohta tuli raskaammaksi, ja samassa hyppäsi sieltä Marakatti. Se oli puonnut hautaan kuin Witaliski, ja ennen häntä kerkesi tarttua oksaan.

— Warmaan saatana haastoi kerallani hauasta, sanoi pelästynyt Masatsio, pötkien pakoon, minkä jaksoi.

— Niin sinä jätät minua? huusi surkiasti Wita-

lis. Ystävänä, rakas weljeni. Herran Jumalan tähden weä minua ylös täällä; pyyän sinua, rukoilen. Minä olen Siniori Witalis, rikas Wenetsialainen: lahjon morsiammesi, annan sinulle kultaa, kuin paljo tahot; elä salli minun nälästä kuolla tässä hirmuisessa paikassa.

Masatsiolle käwi sääliksi. Palasi haualle, laski toisen oksan, ja nyt hyppäsi Jalopeura, kowasti kiljuen iloissansa.

— Niin onki, että saatana, sanoi Masatsio; waan seisahtaen muutaman askeleen päässä, taas kuuli Witaliksen surkian huuon.

— Minun Jumalani! minun Jumalani! Kuolla nälkään tässä hauassa . . . Eikös kukaan tule awukseni? Ken sinä ikään olet, palaja Ristuksen tähden. Elä anna hukkuani, jos voit minua pelastaa. Minä annan sinulle kartanon ja konnun, karjan ja rahan, ota kaikki, mitä tahot, ainoastaan pelasta minua, pelasta minua!

Masatsio ei kärsinyt, ettei palajanut; laski oksan, ja kärme nousi sitä myöten iloisesti suhissen. Masatsio lankesi polwillensa, ja, pelosta puoli kuolleena, piti rukousta. Hän tointui, kuullen Witaliksen hätähuon.

— Ei kukaan taho auttaa minua? Täytyy kuolla. Herra minun Jumalani!

Hän itki ja walitti niin, että syän pakahtui kuunnella.

— Olkoon miten tahaan, mutta tämä on ihmisen ääni, sanoi itsellensä Masatsio.

— Ah, jos sinä olet vielä siinä, rukoili Witalis, kaiken tähän mitä sinulle on kallista, pelasta minua: jos täytyy kuollakin, niin ehkeis kotona, waan ei tässä hirmuisessa luolassa. Haastaa en woi, ääneni wai-puu. Tahotkos howiani Wenetsiassa, maitani, kunnioituksiani? — kaikki annan sinulle, ja sallikoon Jumala kuollakseni tällä paikalla, jos en piä sanaani. Elä mä! elä mä! pelasta ainoastani elämäni! . . .

Masatsio ei woinut wasten seissa hänen rukouksille, lisätyille senlaisilla lupauksilla. Hän taas laski oksan.

— Ahaa! jopahan tulet, sanoi hän, Witaliksen nähtyänsä.

— Ja! äänti se, ja iloisesti kiljahtaen tunnotta lankesi Masatsion syliin.

Masatsio piteli häntä, ja saattoi tuntoonsa, alkoi tulla, ja sanoi: ”lähetään lehosta”; waan Witalis tus-

kin liikutteli jalkojansa, hän oli nälkään nääntymäisillään.

— Seh, syö palainen leipää, sanoi Masatsio, ja otti leipä-kyörän kontistansa.

— Hywäntekiäni, pelastajani, hywä enkelini, sane-li Witalis: millä palkitsen sinulle palwelukseksi?

— Sinä, herra, lupasit morsiammelle huomenlahjan, mutta minulle howisi Wenetsiassa, wastasi Masatsio.

Waan Witalis alkoi jo tulla toimehensa.

— Wälttämättömästi lahjon waimosi, weljeni, ja teen sinun rikkaimmaksi talonpojaksi kylässä. Missä sinä asut, ystäwäni?

— Metsässä, Kapalattissa; waan minä mielelläni hylkääsin kylän ja asusin Wenetsiassa, siinä howissa, jonka minulle lupasitte.

— Kas, japa pääsimme lehosta, sanoi Witalis: Nyt minä tieän tien; suurkiitosta, Masatsio.

— Koskas pitää tulla howia ja huomenlahjaa ottamaan? kysyi Masatsio.

— Koska waan tahot, wastasi Witalis, ja he erosivat.

Witalis tuli Wenetsiaan, mutta Masatsio Kapalat-

tiin, ja haastoi morsiammellensa tapauksesta, rikkaasta huomenlahjasta ja howista, jossa käypi asumaan hänen keralla.

Toisena aamuna warain Masatsio waelsi Wenetsiaan, kysellen, kussa on siniori Witaliksen howi? Tuli suoraan siihen ja sanoi palwelioille, että kohta tulee morsiammensa komiassa waunuissa ja asuuntuu howissa, jonka siniori Witalis lupasi hänelle lahjaksi. Masatsiota luultiin hulluksi, ja ilmoitettiin Witalikselle, että esihuoneessa eräs talonpoika waatii huomenlahjoa morsiammellensa, ja sanoo howin olewan hänen.

— Ajakaatte häntä ulos, sanoi Witalis: Mikä saake li se on!

Palweliat potkiwat Masatsion owelta kaikella ilkeyellä, ja hän itkien tuli kotiinsa, eikä tohtinut silmiänsä näyttää kullallensa. Tupansa yhdessä nurkassa istui marakatti, toisessa jalopeura, mutta liuksella kärke käärii keräksi. Masatsio hywin pelästyi. ”Ihminen ajoi minun huoneestansa, ajatteli hän: jalopeura wälttämättömästi raatelee, kärke myrkyttää, mutta marakatti jos et muuta, niin nauraa ylitseni; tässä nyt on palkka siitä kuin pelastin heiät häästä.” Waan ma-

rakatti ystävällisimmästi irwisteli hampaitansa; jalopeura haastoi hännällänsä, tuli liki, ja nuoli hänen kättä, kuin koira isännältänsä, mutta kärke, ojensii suoraksi, alkoi matella tupaa myöten, niin iloisella katsannolla, että Masatsio pian perehtyi.

— Luontokappale raiskat! sanoi hän: he owat paremmat siniori Witalista; se ajoi minun ulos, kuin kerjäläisen. Ah, kuin mielelläni, sysääsin hänen taas hukun hautaan. Mutta morsiammeni, kultani! Minä mielin mennä wihille hänen kerallaan niin rikkaasti! Minulla ei ole halkoa talossani, lihapalaista keitokseen, ja ei kopeekkaakan rahaa. Woi sitä kiittämätöntä, huomenlahjoinensa ja howinensa!

Näin walitti ja kaipasi Masatsio. Sillä wälillä marakatti alkoi tehdä ilweilyksiänsä, jalopeura rauhatomasti häilytteli häntänsä, mutta kärke käpristelee kauhean sukkelasti: Senjälkeen marakatti lähestyi hywäntekiätänsä, teki hänelle merkin, tulla jälestänsä ja saattoi hänen latoon, jossa oli puita laattu koko wuoeksi. Marakatti keräsi ne metsästä, ja kantoi Masatsiolle. Hän suuteli kiitollista marakattia. Senjälkeen jalopeura, hiljaan äännellen, wei hänen etäisen tuwan pimiään nurkkaan, ja hän näki siellä suuren

säästön syötävä, — kaksi pässiä, kolme lammasta, paljon jäniksiä, ja vielä aika sonnin päälliseksi: kaikki nämät jalopeura pyysi hywäntekiällensä. Masatsio lempiästi silitteli hänen harjaansa. ”Mutta sinä, sanoi hän kärmeelle, et mitään minulle tuonut? Mikäs olet? — Witalisko, wain hywä rehellinen luontokappale, kuin jalopeura ja marakatti.”

Kärme hawilla sujahti risujen alle, ja samassa palasi, ylpeästi kohottaien hännällensä. Masatsio äimistyi nähessänsä sen suussa kauneimman briljanten. ”Briljantti”, huuhahti hän, ja ojensi kätensä silittääkseenä kärmettä ja ottaaksensa hältä lahjan.

Samassa Masatsio meni Wenetsiaan, aikoen, kiweä muuttaa rahaksi. Tulee juweleerarille, se katselee kiwen, ja näkee sen kauhean kalliiksi.

— Mitä sinä tästä tahot?

— Kaksi sataa tukaattia, wastasi Masatsio, luullen kysyneensä hywin paljon, koska kiwi maksoi kymmenesti enemmän.

Juweleerari katsahti Masatsion päälle ja sanoi:

— Sinä myöt tämän senlaisesta hinnasta? Warmaan tämä on warastettu; minä sinua en laske.

— Jos se ei maksa sitä, antakaatte wähemmän, sa-

noi Masatsio: Minä en olen waras, waan olen rehellinen mies. Kärme antoi minulle tämän kiwen.

Masatsio otettiin kiini, ja wiettiin tuomarin luokse. Siellä haastoi hän kaikki mitä tapahtui, waan ei kukaan sitä uskonut. Yhtä hywin, kuin siniori Witalis oli sekoitettu tähän seikkaan, tuomari sysäsi asian waltakunnan inquisitioniin, ja Masatsio tuli sen eteen.

— Haasta meille, mitä kerallasi tapahtui, sano yksi inquisitoreista, ja elä walehtelee; muuten me käskemme upottaa sinun kanawaan!

Masatsio haastoi.

— Niin sinä pelastit siniori Witaliksen? kysyi inquisitori.

— Pelastin, korkea sukuiset siniorit.

— Ja hän lupasi morsiammellesi huomenlahjan, ja sinulle howin Wenetsiassa?

— Lupasi, korkea sukuiset siniorit.

— Ja hän ajoi sinun ulos niskapäästä, kuin kerjäläisen?

— Niskapäästä, korkea sukuiset siniorit.

— Kutsukaatte siniori Witalista! sano inquisitori. Witalis tuli.

— Te tunnette tätä miestä, siniori Witalis? kysyi

inquisitori.

— Ei, en tunne, wastasi Witalis.

Inquisitorit alkoiwat neuoitella keskenänsä. — Tämä mies, sanoiwat he wihtoin Masatsiosta — on ilmeinen kelmi ja petturi; häntä pitää säilyttää wahwassa paikassa. Siniori Witalis, te olette wiattomat!

Senjälkeen, tehhen merkin oikeus-palwelialle, yksi inquisitoreista sanoi: — Mutta tämä wiekäätte torniin.

Masatsio lankesi polwilleen oikeuen eessä.

— Siniorit, korkea sukuiset siniorit, saneli hän: woi olla, että briljanti on warastettu, ja kärme antoi minulle sen, pettäöksensä minua. Woipi olla, että kärme, jalopeura ja marakatti owat itse saatanan synnyttämiä; waan että minä pelastin siniori Witaliksen, se on ihan tosi. Siniori Witalis! en waai morsiammelleni huomenlahjaa, en taho itselleni teiän marmori-howianne; ainoastaan sanokaatte pelastuksekseni yksi sana, elkääte salliko märätäkseni tornissa, elkääte heittäkö minua: enhän minäkän heittänyt teitä, kuin istuitte hukan hauassa.

— Korkea sukuiset siniorit, sanoi Witalis, kumartaen tuomio istuimen eessä: Minä woin ainoastaan

kertoa ennen sanotun: minä en tunne tätä miestä. Onkos hänellä, jos yksi wieras mies?

Samassa kaikki läsnä oliat kauhistuiwat ja äimästyiwät: jalopeura, marakatti ja kärme, kaikki yhdessä, tuliwat saliin. Marakatti istui jalopeuran selässä, mutta kärme kiersi marakatin käen ympäri. Jalopeura kiljui, marakatti murisi, kärme sihisi.

— Ah! nämät owat ne samat peot, jotka kerallani oliwat hauassa, huuahhti säikähtynyt Witalis.

— Siniori Witalis, sanoi Pää-inquisitori, koska hämmästys meni ohitse kummallisesta ilmestyksestä, te kysyitte kussa owat Masatsiolla wieraat miehet? Näette, Jumala lähetti ne meille ajalla. Koska hän itse teitä vastaan toistaa, niin me tekisimme syntiä Jumalan oikeuen eessä, ellemme rankaisisi teitä kiittämättömyyestänne. Howinne ja maanne teiltä otetaan pois; ja lopun elämästänne wietätte tornissa. Mutta sinä, lisäsi hän, kääntyen Masatsion puoleen, joka koko sen ajan silitteli marakattia, ja jalopeuraa ja kärmettä: elä sure omasta osastasi. Wenetsialainen lupaisi sinulle marmorihowiin, ja morsiammellesi huomenlahjan; Wenetsian hallitus täyttää hänen lupauksensa: Witaliksen howi ja maat owat tästä saakkaa si-

nun.

Masatsio waimoneensa kauan eliwät ja nauttiwat onnia Witaliksen marmori-howissa, yhdessä marakatin, jalopeuran ja kärmeen keralla, ja käskiwät kuwata ne seinälle siinä haamussa, kuin ne tuliwat oikeus-saliin, — marakatti jalopeuran selässä, mutta kärme marakatin kalwoisella.

(Nosta koira kaiwosta, puistelee wettä korwilleis.)

V:des Satu.

Hasael.

Hasael, itäisen Kuninkaan poika, kaswatuksensa lopetettua, oli isältänsä lähetetty Perssiaan, että siellä täyttää hänen walaistuksensa, ja tutkia ulkomaan tapoja ja luontoja. Nuorukaiselle oli annettu täysinäinen wapaus; waan salaisesti käskettiin entistä opettajata ja kaswattajata katsomaan hänen perään.

Koska Hasael tuli Perssiaan, niin pääkaupunkin, hekkuma ja huwitukset samassa miellyttiwät hänen, että unohutti aikeensa ja antautu huwituksiin.

Kerran, koska hän käyskenteli huwittawaisissa Hispasganin huwi-metsissä, meni hänen ohitsensa entinen opettaja, matkustajan muo'ossa, sauwa käessä.

Waan Hasael tunki hänen ja kysyi: ”Mistäs tulet, mihin aiwot mennä?” — Wanha wastasi: ”En tieä.” Silloin nuorukainen kummastui ja sanoi: ”Kuin! Sinä jätit kotimaan ja menit, tietämättömihin?” — ”Unohutin”, wastasi wanha, ”jonka tähän käyn sinne ja tänne, ja mikä tie minulle näyttäikse laweammaksi ja ihanammaksi, sen walitsen.”

”Mihinpä saattaa sinua senlainen matkustaminen?” kysyi kummastunut nuorukainen. — ”En tieä,” wastasi wanha, ”ja mitä minun on siihen?” —

Silloin Hasael, kääntyen muihen puoleen, jotka oliwat hänen ympärillä, sanoi: ”Tämä ihminen oli minun kaswattajani ja opettajani, ja oli kuulusa wiisaueltaan, waan nyt, te näette, on tykkönään tyhmä, ja häwitti ymmäryksensä. Ah kuin hän muuttui! Tykkönään tuli toiseksi.”

Sillon wanha astui nuorukaisen eteen, wiskasi hartioiltaan kontin ja sanoi: ”Ja, se on tosi, Hasael, minä muutuin, ja muutuin niin, kuin sinä. Ennen olin johtattajasi, ja sinä seurasit sitä tietä, jonka osotin sinulle. Waan siitä asti, kuin herkesin olemasta johtattajanasi, päätin minä seurata sinua, sinun askeleitasi, — ja käytökseni on sinun. Sinusta ouolle näytti — kuin onki luonnollisesti — etten minä tieä, minne ja mintähen menen, ja en wähääkän ajattele siitä, mihin woi saattaa senlainen mieletön matkustus, ja sinä päätit tästä, että häwitin mieleni; waan tutki tarkemmin elämäsi muoto, käytöksesi, — niin näet ken meistä käyttypi mielettömämmästi.” Näin puhu wanha. Ja nuorukainen tunsi syntinsä, ja palasi wiisauen tielle,

joka hänelle asetettu oli wiisaalta opettajaltansa.

VI:des Satu. Uskollisuus.

Yksi pakanallinen Kuninkas käsketti luoksensa saattaa Ristityin piispan; ja waati häneltä, ettäpä kieltäisi uskonsa ja tois uhrin epäjumalille. Waan piispa kaikella siweyellä wastais. ”Kuninkas! sitä en woi tehdä.” — ”Kuin? sanoi silloin wihastunut Kuninkas; etkös tieä, että elämäsi on wallassani ja minä woin sinun ylenantaa kuolemaan? yksi silmänräpäys — ja sinua ei ole.”

”Sen tieän! wastasi piispa! waan salli, Kuninkas, jutella sinulle yksi wertaus, ja tehdä yksi kysymys päätökseksi. Kuwaa itsellesi, että yksi uskollisimmista palwelioistasi sattu wihollistesi käsiin, ja he kaikella tapaa ahkeroituwat saattaa häntä sinulle uskottomaksi ja pettäjäksi. Waan koska uskollinen palweljasi oli muuttamaton ja järkähtämätön uskollisuussansa, niin wiholliset riisuiwat hänen päällänsä waatteet, ja pilkalla, alastoina ajowat luontansa. Sano, Kuninkas, kuin hän tulee sinulle, etkös anna hänelle parahimmat waatteistasi, ja etkös palkitse hänelle hywän kärsimisen kunnialla ja kiitollisuuella?”

— ”Kylläpä niin, wastasi Kuninkas, waan kuinkas, ja missäpä tämä tapahtuis?”

Silloin hurskas piispa wastasi: ”Kuninkas! Sinä voit riisua päältäni tämän maallisen waatteen. . . . Waan Herrani werhoittaa minun uuteen, parahimpaan. . . .

Woinkos minä niin paljon säästää tätä ettäs tämän kautta ylenantaa sinulle uskollisuuteni?”

Silloin Kuninkas sanoi: ”Mene, minä lahjotan sinulle elämän.”

VII:mäs Satu. Beduiini.

(Itämainen satu).

Karawaani wierolaisia kulki Diarbekin portista. Sen e'ellä ajoi Osmanni ja wiskoeli kansaan rahoja; Imanit siunasiwat kulkewia matkamiehiä, asukkaat loiwat kukkaisilla heiän tiensä.

Jo kuuemmen kerran kulki Osmanni karawaaninensa Mekkaan, ja oli päämiehenä sen wartiosotawäessä. Kaikki oliwat wakuutetut matkansa onnellisessa päätöksessä, sillä ei kertaakaan millistäkään onnettomuutta tapahtunut Osmannin kanssa; tuuliset ilmat eiwät peittäneet hiekalla Arabian erämaassa yhtäkään ihmistä, joka matkusti Osmannin keralla; Arabilaiset eiwät kertaakaan karanneet hänen päälensä. Sellainen menestys asioissaan luettiin Osmannin jumalisuue'en, anteljaisuue'en ja miehullisuue'en voitoksi.

Muutaman wiikon kuluttua, lähtönsä jälkeen Diarbekistä, lähestyi karawaani sitä, muinoirajassa mainiota Eufратin wirtaa, joka on yhen ikäinen maail-

man historialle. Lauaen lauluja Alkoraanista, wiero-laiset meniwt wirran yli ja tuliwat Arabian hiekkai-sille lakeuksille. Siinä yhistry karawaaniin Beduiini, somalla mustan karwaisella hewoisella; hän myöskin matkusti pyhille paikoille kumartamaan Muhametin kehtolle ja hau'alle.

Osmanni alkoi tarinoia hänen keralla kansojen-sa etuisuuksista, Beduiini wastasi lyhyesti, waan wiisaasti; kiitti kiitoksen ansaitsewaa hänen kansassan-sa, ja moitti sitä, mikä näytti hänelle pahaksi. Huo-maamatta jäiwät he jällelle karawaanista. Osmanni kiiwaasti alkoi liittää Ottomannilaisia.

”Turkkilaiset,” puhui hän Beduiinille, ”owat kau-an olleet kuuluisat koko itämaassa urhollisuu'estan-sa, hywäntahtoisuu'estansa ja armeliaisuus'estansa; jo ammoin nämät harwat tawat hankkiwat meille kunnioittamisen koko maailmasta, jokapaikassa kuin tahtowat kuwata sotijan voitollisutta niin sanoowat: ”hän on urhollinen kuin Turakilainen!” Kaup-pamiehet, tahtoen werrata kenen tahansa rehelli-syyttä korkeammassa mitassa sanoowat: ”hän on rehellinen kuin Turkkilainen!” Millä, sitä wastoin tuli kuuluisaksi sinun köyhä kansasi, kulkehtien Ara-

bian kiwisessä ja tyhjässä erämaassa? millainen sanoma kuuluu teistä? Seä ettei teillä ole kunniata, eikä omaatuntoa, te tunnustatte yhtä uskoa meiän kanssa, waan teille maksaa Sulittaani joka vuosi suuren summan, pelastaaksensa raatelewaisuu'estanne suuremman karawaanin rukoilijoita; ryöwärisyys tekee teitä pahanilkisiksi kulkehtijoiksi jokaisen toisen Musulmannin silmissä. Tunnusta, ystävänäni, sanojeni toisuus, tunnusta, että teiän kansa ei ole muu, kuin joukko ryöwäreitä.”

”Perästä lopetamme puheemme,” sanoi Beduiini hänelle, osoittaen liukahtuneen kamelin päälle, jota lankesi ja litisti runkollansa kulettujan maahan. — ”waan ensiksi auttakaamme tuota onnetointa”.

”Mene’ ja auta’ sinä,” wastasi Osmanni, ”minä en taho’ osoittaa millistäkään apua tälle narrille, hän osti minulta kamelin, neljä vuotta tästä takaperin, nyt minä olen aiwan iloinen, että se sama kameli kosti hänelle eestänsä. Jos tämä kelwotoin heittäisi henkensä, ja yksi minun sanani woisi eläwyttää hänen, niin minä — anteeksi antakoon syntini Alla’ ja hänen suuri Profeta — ompelisin suuni kiini”.

Sillä wälillä Beduiini päästi ajajan kamelin alta

ja palasi' malkakumppaninsa luo', hän ei enään ollut kaukana hänestä, kuin yht'äkkiään hirmuinen tiigeri hypähti pensaasta, jonka ohitse' ajoi huoletoin Osmanni, jättäien karawaanista jällelle: hän säikähti, kauhistui ja lankesi tunnotta maahan.

Beduiini neliseen ratsasti — ei häneltä pois, waan suoraan hänen luo', otti pistoolin, ja siinä samassa räpöksessä, kuin werta janoowa peto karkasi saaliinsa päälle, ampui häneen. Kuollut tiigeri ojensii pitkälleen, puoli kuolleen Osmannin wiereen.

Wiimein Osmanni aukasi silmänsä: pelastuksensa näyttii hänelle luonnottomaksi, hän syleili Beduiinia ja ensimmäisessä kiitollisuu'ensa palawuu'essa, kyyneleet silmissä, tarjosi hänelle, kuin huonoimman welwoitetun kiitollisuu'en merkiksi, kukkaron, jossa oli sata sekiiniä.

Beduiini ei ottanut lahjaa, jota Osmanni suuresti ihmetteli. Sillä ajalla lähestyi heitä kerjäläinen puisella jalalla, peitetty repaleilla ja haawoilla. Hän käänsii Osmannin puoleen, joka piti kukkaroa sekiinein kerralla, ja puhui: "Armeljaisuus taitaa olla sinulle tuttu, rikas matkamies: sammuta kotolaisesi nälkä ja jano! anna yksi ruupia täysinäisestä kukkarostasi sille, jol-

la ei ole mitään; yksi ruupia pelastaa minun piinawaisesta helteestä, illaksi toiwon tällä awulla tulla matkani päähän, ilman sitä häwitän woimani ja minun täytyy hukkuu raatelewaisten petojen kynsissä.”

”Auttakoon sinua Alla’!” wastasi Osmanni, pannen taskuunsa paksun kukkaron sekiinein kanssa, ”waan minulla ei ole’ sinulle yhtäkään ruupiaa, minä menen Jumalala rukoilemaan Mekkaan ja Medinaan, Diar-bekistä, ja minulla ei ole enemmän rahaa ainoastaan tarpeekseni matkalle sinne ja takasin. Kaikki liiamaiset ja’oin minä kansalle lähteissäni isänmaasta; säälin sinua, waan auttaa en woi”.

Beduiini otti säkin wehnää ja nahka säkin wettä, ja antoi ne waiwaiselle.

”Ota! sammuta’ nälkäsi ja janosi, wahwista heikentyneet woimasi, ja mennään yhdessä. Kaupunki, mihin sinä menet, on samalla tiellä, jota myöten menee karawaani; minä saatan sinua.”

”Waan minä kulen hiljaan, usein lepään,” puhui kerjäläinen. ”Niin istaha’ hewoiseni selkään!” wastasi Beduiini, hyppäsi sen selästä, istutti siihen köyhän, otti hewosen suitsista ja saattoi häntä hiljaan.

”Heitä häntä”, sanoi Osmanni Beduiinille; ”lopet-

takaamme puheemme, näyttäkäämme toinen toisellemme”

— Puheemme, wastasi Beduiini, — jo ammoin loppui, me selkiästi näytimme toinen toisellemme kansojemme etuisuu’en urhollisuus’essa, hywäntahtoisuus’essa ja anteliaisuus’essa,

Muista, Osmanni’, että jokapaikassa on hyvän tahtoisia ihmisiä, ja jokapaikassa on myös pahojaki.

Osmanni ymmärsi tämän wastauksen kaiken pistelijäisy’en, ja wanoi esi-isänsä parralla kostaa Beduiinille uskalluksestansa. Kohta saiki hän täyttää aikomuksensa. Beduiini nukkui sywään uneen; karawaani nousi, ja Osmanni heitti hywäntekiänsä keskelle erämaata, uhriksi kaikille waaroille; ja ettei Beduiini woiisi tawata karawaania, warasti hän häneltä saman mustan hewosen — koko Beduiinin omaisuus’en.

Ja onni ei rangaissut häntä? Ei! hän eli huwituksessa, ja piiritettynä ilolta, kuoli.

Diarbekilaiset muisteleewat häntä surkuttelemisella, isät ja äitit asettaawat häntä esimerkiksi lapsilensa.

Ah! kuinka paljo on tarwis tietää, kuinka kauan pi-

tää tutkia ihmistä, ettei hairahua itse hywäätekewäi-
syy'essänsäki.
